

Inventering av tjäder 2010

- tips och anvisningar -

Lär känna inventeringsområdet. Granska speciellt mossarnas tallbevuxna kantzoner och marker med kärr. Försök också få kunskap om var i området det finns bärris, speciellt blåbärris. Dessa marker är viktiga för tjädern.

Våren – mars, april, maj

Inrikta besöken i misstänkt tjädermark till områden som gränsar till mossar och som hyser rikligt med tuvull. Blommande tuvull är en mycket begärlig kost för tjädern på våren.

Om du gör flera besök medan tuvullen blommar är möjligheten god för att du ska stöta på *tuvullspillning*. Den är fluffigare, rik på tuvullens svarta axfjäll, än *tallbarrspillning*. Färsk tuvullspillning visar att tjäder vistas här.

Finns det *natträd*, med mycket relativt färsk spillning under, i april (maj) är chansen stor att du befinner dig i närheten av en *tjäderlek* (spelplats). Vår erfarenhet är att tjädertuppen ofta väljer kantskog till mossmark som miljö för sitt spel. Antalet fåglar är ringa, så flertalet tjäderspel består endast av en eller möjligen två tuppar.

Om du träffar på färska natträd i april/maj, kan det vara lönt att besöka området under en tidig kväll för att kanske få lyssna till hur tjädertuppen flyger in till sitt natträd. Ibland kan man då också få höra tuppen spela kortare eller längre tid, *kvällsspel*.

Konstaterar man att det finns en spelplats i området kan man också försöka uppleva det mer intensiva *morgonspelet*. I den tidigaste gryningen spelar tuppen från sin nattkvist för att därefter med ett brak ta sig ned till marken och där fortsätta sitt märkliga ljud- och bildspel. Om nu inte olika störningsmoment infinner sig.

Att sitta i en fin kväll och invänta att tuppen anländer till natträdet är fullt möjligt utan att störa. Som regel kan man också ta sig därifrån utan att den skräms. Men att uppleva morgonens spelaktiviteter utan att störa är näst intill omöjligt. I alla fall om man inte har en rätt placerad koja eller gömsle att tillgå.

På grusvägar och andra miljöer med blottat grus kan det löna sig att leta efter spillning, speciellt under den tid när dieten består av tallbarr.

Sommaren/hösten – juni, juli, augusti, september, oktober

Tuppar och häonar lever mestadels skilda åt. De träffas främst under den ganska korta speltiden. När en häona lyckats ruva fram en kull kycklingar står den inför ett krävande arbete; Att föra runt kullen till matrika marker, vilka samtidigt ska erbjuda skydd mot fiender. Det är framförallt blåbärrika skogar men också fuktiga, kärrartade marker som hyser tjäder sommartid.

På hösten tycks dråg och kärrmarker vara begärliga på grund av förekomsten av mognande frukter – inte minst av olika starrarter. Dessa finns bland annat i och runt de större mossarna.

Obs – att påträffa en tjäderkull är givetvis extra roligt!

Rapport

Alla observationer, såväl sedda som hörda, ska rapporteras. Även indirekta observationer är viktiga. Det är främst spillning men också spår, fjädrar, döda fåglar etc. Beskriv biotopen så detaljerat som möjligt. Försök identifiera typen av spillning (tall- resp. tuvull-) och hur färsk du bedömer den vara.

Ange lokalen så noga du kan med koordinater eller avstånd och riktning till någon identifierbar punkt. Rapporterar du spel är även tidpunkten intressant.

Använd gärna protokollet när du inventerar. Rapporterna sammanställs av Zigge (leif.sigbo@telia.com, 0435-52232) men kan också lämnas till Patric eller Janne. Eller i obsboken på hemsidan. För att undvika fel och missförstånd får du kvitto på alla rapporter.